

GALESIA

Pol siya ta yokwowa iikamim yipiki naingwo tibmiiyim nu haimii Galesia hiranim simiiram winkikin. Pol siya simaka hir nwokin. Pol siya Adi Komii siir yaiya omisisimim nu haimii Galesia hiranim simiir boinmimauugin. Mi nhirim ta yai aiir wakaeyim mi sima ina yaingwo tibmiiyim Jisis siiram. Mi mhoiia Judami kam nhirim ha nitim mi ti iikamim naingwo tibmiiyim simiirin sima ini boini sima siyupai siyupaiyim Moseski wingikim simiir sibgu onkworinim mi kamim simiir mois imiirin pi kitiyopnimnir haiyim mi ta hiriinan saiirsika sima wi Adi Komii saika nwoki amasukikinim. Mi mhoiia Pol siya hiriinan wakaeyin mi siya ta yokwowa ha win hauugikin iikamim naingwo tibmiiyim simiir boinkiyam. Adi Komii siya iikam imiirin Jisis siiram naingwo tibmiiya inigak saiirsi arar nwowaiginuwikin. Iriig.

¹ Kara Polkin, kara ta yokwowa kimiiram winkika kara Jisis Kraisiir aposel inkamkin. Kariirin ta mii aiir mriiyamin nuan inkam nwirki bi nokmwın okwo haiginugın. Niingaka. Mi Jisis siya mi Adi Komiiyin, ti inkamin yipikin Jisisni hidninsiin idwowin ieyankin kariirin sowa nokmwın okwohaiginugın ta mii aiir mriiyam.

² Mi nomiiyauim naingwo tibmiiyim yipiki kanakar nwowim, krıma whiekakarın kimiir nokboinmamaırgii iikamim Jisis Kraisiirım naingwo tibmii kınıyım nu haimii Galesia warauranim.

³ Kariir kwoin komiiyin ha naingwowi Adi Komiiyin krimiir Adin mi krimiir Biyan Inkam Komii ikin Jisis Kraiis kimiirin wi sowa hauuwi naingwobumbu mi iripa nongwomamair aeyam.

⁴ Jisis Kraiis siya krimiir Adin siir yai aiirar wakaeyokna miriigin mi siya kwoin whirua asi nwokin krimiir dimin bibiyeyim simiirsi naowim ti siyu bibiyeyim ti nuin siir tiranim taka ii aiir nwowim simiirsi nanmaiwarkainam.

⁵ Mi dimusi rani, Adi Komii siya ti hiriinan krimiirsi tirkin, krima siir inig iir nwoki hainanyokiyokiikaemi inokinokin. Ihi, yai kaimwowainga. Iriig.

⁶ Kariir pua ini warar yopaigiya dimusi rani, kima Adi Komii siir bidi haiburgigim yipiki biya kimiir kwoin imiir niki kiyaiyin dimin kibiyin Kraiis siya praidiraerarkiyin kimiir biya iya siya naonama. Mi tariinanin kima siir yai kibi kibiyim yim biri kimiminkikim simiirin bidi haiburgigim mi kima ini iki yai nhirim kima ha naingwowyim yim wadiekim mi kimiirin wi sima whinkinsiis haiginuwi Adi Komii siiram sibgu wakaeyokna apim ini simiiram ninmiininkinkripkaiyim.

⁷ Mi kara kimiirin pi hinina boinkii, yaeya yai kibi nhir kamaeka yipiki wi kimiir whinkinsiis haiginuwi. Nngaka. Ini ta sasar ywowiskiia ta karar boinmauwa. Kara ti dimin taemin hiriinanin simiir asi boini. Dimusi rani, kam bibiyie nhirim kimiir kwoinin sima pridaiginugim mi sima minam naingwokim Kraiis siir yai kibiya nanmaiwarkainaeya sairin sima ninkpitkiyim yai biyie nimbiamam.

⁸ Mi krima mi Adi Komii siir paekwosim

ieya krimar niti mi kimiirin yaeya yai nini boinmimauunii mi ti yayim biya krima boinmimauuim simiir hiriinan boinmimauu karam nwowi, yaeya yai nini boinmimauunii mi yipiki ti hiriinan tiri, kara ha naingwowi simiirin wi Adi Komii siya tioidwomaii mi simiirin wi paeya nikropki.

⁹ Krima ti dimin taeminim simiirin bidiyar iki boinmimauuim mi tariinanin krima ini simiirar swoki boinmimauuim. Mi ti iikamim yipiki kimiirin nitim mi kimiirin yaeya yai nini boinmimauuniyim mi ti yayim biya kima wakaeyim kariir kwoin komiiyin ha naingwowi Adi Komii siya simiirin wi dimin biyie tir haiginiuwi paeya nikropkiyam simiirin.

¹⁰ Mi kima hiriayar naingwowi ti dimin taeminim kara winkiyim mi kara boinki ikim mi iikamim wi maigimaiga kanaka nwowi. Nningaka. Kara simiirin minam boinkikin, Adi Komii siya wi maigimaiga kanakar nwoki owim. Mi kara ti dimin taeminim simiirin inkamaramar tirkiswo mi inkamim maigimaiga kanaka ha nwokiswo mi kara simiirin wi inkamaramar pi tirin wi Krais siir mi kigna miriyan inkam kin di nwowi. Iriig.

Pol siya hinina nsiimauugin ta aposel miya siya miriya inkami hindanki bi nitka.

¹¹ Ti kariir nomiiyauim, kara ha naingwowi kima ina sibgu inokninkinim ta Krais siir Yai Win Kibi aiirin ta kara nanaakninkii haiginiuwa kimiir biya, ya ta yayi inkami kwoin airga bi priinaingwo boinkika. Nningaka.

12 Ti yai imiirin kariirin inkam nwrki bi boinmauugin mi inkam nwrki bi mi isiimauugin simiirin. Nngaka. Yio Jisis Kraisi siya siyairgin kariir nanaakninki haiginuwun ti yai imiirin yaeya siyu whirni.

13 Tiki yayim yim yai kaimwokim. Dimusi rani, kima bidiyar wakaeyim dimin bibiyeyim kara tirim biya iya kara dimin taeminim Judami iikamim sima tirim simiir napin kara dimin bibiyie kasa bi tirkim iikamim Adi Komii siir pugana saiirim simiirin. Mi kara hinina naingwokin simiirin hiriyar donkwobumbuninkin iuguski.

14 Mi kariir iripa yayiyeya saiir kouwin ini kara ywowun ti yayim Juda iikam krma napiyim simiirin. Dimusi rani, kara bidiyar sibgu wakaeyokna apin dimin taeminim krimiir brougae wanwiyaeyim sima tirim iya Adi Komii siir boiniyim Adi Komii siya big nasmirwaiya simaka nwowam.

15 Mi Adi Komiiyin iya kara kariir yopiini mhinau hirar niki okaiyin siya kariirin saiirar nimbingikin. Mi mhoiya siya kariirin ha sibgu grabaiginuwun mi siya kariirin ina boinkiyin, kira kariir mi aiir mrii.

16 Mi siya kariirin hirirnan boinkiyin, mi siya kariirin ina yisiimauun siir yinisim iirin mi kara wi ti yai kibi kibiyim Kraisi siirim wi simiir asi boinmimauuwi iki iikamim yipiki Juda iikam tani simiir pugananim simiir. Mi ta ii aiararin kariirin Adi Komii siya yisiimauu yipiki siir yinisim iirin, kara ti dimin iiramim inkam nwrniyam bi srigin kariirin siya boinmauim. Nngaka.

17 Mi kara om komii Jerusalema hirir bi

mi amkin kamim yipiki biya Adi Komii siya nimbiniim bigi bi aposel inkam nwowam simiiram simiir nini srinakiyam mi kariirin sima boinmauugiyim ti dimin imiirin. Mi biri kimiminkikin kara ina yamsauwin nu komii Arebia hiriir om siiyin apa iikam kwisuwaki nwowiwin siir. Mi mhoiya kara ini om komii Damaskas hiriir swoki amin.

18 Mi mhoiyan biewi whoimim ha namkiyim mi kara kimidiniya om komii Jerusalem hiriir yam mi kara kimidiniya Pita siir kig yipiki kara nini owouwim mi kara nini boinuwim iiyim iuur iriir.

19 Kara aposel inkam nwir bi swoki kigmiminkin kara Jems siirarar kig Biyan Inkam Komii Krais siir nomousimin kara ti inkam iirarar kigin.

20 Mi ti dimin taeminim ti kara winkiyim yim yai kaimwo imairgim Adi Komii siya ina ninokninkinin kara kimiir niksise rani.

21 Mi ta kara nama om komii Jerusalema hiriir saiir mhoiyan kara hir ha haiburgigin mi kara kimidiniya nu maeyauim Siria, Silisia sowiirim simiir hiriir yam.

22 Mi taka iya, iikamim Jisis Krais siir pugana saiirim nu haimii Judia hiranim sima kariir bi kigim mi kariir bi mi kigsibgim. Sima yayim kam ima boinim kariir hiniin simiirarar wakaei,

23 inkamin yipiki krimiir nipimparin mi krimiir nigbumbuwin mi krimiir nisomsomaowin tariinanin siya ini Yai Win Kibiya Krais siira ini saiir boinmimauuwim yipiki siya tirbuwam niki tira.

24 Mi sima dimin taeminim Adi Komii siya tirim kariir simiir wakaeyim mi sima kimidiniya siir inig iir hainanki. Iriig.

2

Aposel nhirim sima kwoin whirua Pol saika nwokikim

¹ Mi biewii iur whiiyim namkiyim simiir mhoiiyan, kara kimidiniya Banabas saikar yam om komii Jerusalema hiriirin. Mi kara Taitas siirin warar yinkin ikunam mi siya kimidiniya kriraka yinkin am.

² Kara hiriirin whisarii bi namkin kariirin Adi Komii siya niisiimauugin mi siya kariirin minam naingwokin kara hiriir namim. Mi kara hiriirin ha namin mi iikamim hapairanim simiirin ina boinmimauuwamin ta Yai Win Kibiya ta kara boinmimauuwiya iki iikamim hinda tindanim yipiki Judami piugana saiir karamaeyim simiir mi kara iikam whiekakim simiirar bi boinmimauu irkakim. Kara kamim Adi Komii siir piugana saiirim hapairanim simiir bi nwowiyim simiirar boinmimauugin. Kara minam naingwokin sima ta Yai Win Kibiya ta kara boinmimauuwa iki iikam nhirim sim, wi sima nwoki anaaninkii haiginuwim. Kara minsi nididgin dimin taeminim biya kara tirim simiirsi mi ti tariinan kara mi tirim yim wi naekak nwo rani.

³ Taitasin ti inkamin yipiki kanaka namin hiriir, yio Grikan inkamkin siya Judami piugana saiir tani mi nim krima kimidiniya ha boin sima Taitas siir miois aiir kitiyopnir haiyam tirim mi Juda hapairan inkam komii komiiyim naingwo tibmiiyim sima siir miois aiir kitiyopnir haiyam ini bori-isopim Juda simiir inkamnan nwowam mi siya wi simaka iripa nwoki owim. Niingaka.

⁴ Mi nim krīma tī kamim tī dimin iirīn hīriinan dimusi bi boinkikim kam nhirim yipiki yaimwoni boin karamae nwowiyim sima krīmiir nomiiyau nwokim mi sima Kraisi siir yai imiir bi sibgu wakaeyokna apkim, yim sima Taitas siir mōis aiir kitiyopnir haiyam tirkim. Mi tī kamim krīmaka nini oniyim krīma bi ninokninkinkim diminin sima napiyin. Mi sima kamim dimin taemin nini kigninprionakiiyim sim hanin nwokim dimin taemin kibi kibiyim Kraisi siirim rirmiiya krīma naingwo tibmii apiyim simiir. Krīma tariinanin Moses siir siyiu komii iir nwo rani mi krīmiirin wi siya nanmaiwarkaina rani, yipiki biyya Juda iikamim sima napin. Dimusi rani, krīma mi Kraisi Jisis siya, krīma ini nwiruwar ywowiskiyim. Mi tī inkamin krīmiir kiyaiyam minin krīma Mosesni siyiuin biyanin siir napim nim wi inkamin maeyauwa mi biyie miriyya sae nwokaiyin wi si hinin pi ywowin.

⁵ Mi krīma simiir yaimirsim kwir bi swoki wakaeyokna apmininkim. Dimusi rani, krīma Adi Komii siir yaiya kimiir wokmaihaiginuwana saiirin sibgu kigriraowi mi kima wi ta hiriinan saiirsi nwowi iki yai bibiyeyim simiir wakaeyokna apim.

⁶ Mi tī kamim hapairanim yipiki inig komii komiigakim mi iki iikam nhirim Adi Komii siir pugananim sim kigriraowiyim mi an kara ha naingwowi tī inkam komii komiiyim sima mi owa ya kariir whwonkam idan ya dimin komii rani. Dimusi rani, Adi Komii siir whwonkam idan iikam whiekakim ini hirii hiriinankinar nwoswowim. Mi kamim yipiki simiir inigim komii nwowim,

sima kariirin yaeya yai boinmauwam bi swoki boinmauugim ti yayim kara boinmauwanim simiirin.

⁷ Mi sima hiriyar yinokninkin Adi Komii siya kariirin yai miyik miyik imiirar hauugin mi siya kariirin ha nimbingiyin mi ina yikropkiyin mi kara ina boinmauwamin siir yai imiirin iki iikamim Juda iikam tani simiir puganim simiir iikam imiir, Adi Komii siya mi imbingiya Pita siir saiir hiriinan, Yai Win Kibiya Krais siira saiir boinmauwam iki iikamim Judami puganim simiirim simiir.

⁸ Adi Komii siya Pita siir whinkinsiis haiginugin siir yai kibi aiir boinmauwam iki iikamim Judamiyim simiir. Ta Pita siir siya whinkinsiis haiginuwa biya saiir hiriinan. Mi sima bidiyar yinokninkinim kariirin Adi Komii siya nimbingin mi siyar whinkinsiis haiginugin siir yai kibi aiir boinmauwam iki iikamim Juda iikam tani simiir pugana saiir iikam imiir.

⁹ Mi sima ti dimin kibiyin Adi Komii siya tirkiyin kariir siir ninokninkinkiyin ti siya nimbingiyin kariir siir yai kibi aiir boinmauwam mi inkam komii komiiyim Adi Komii siir pugana saiirim om komii Jerusalem hiranin, Jems, Kaiapas, mi Jon, sima kimidiniya in Banabas mi kara kririr yonkwo mi ta in sima nonkwowa kririr ya min nisiimauuga sima wadie bidi ywokiyim krira ta Adi Komii siir yayia saiirin hiriyar boinmauuyokiyokiyamim iki iikamim nu haimii Judia hir nwowim simiir.

¹⁰ Sima kriririn ti dimin whiruwan siirarar boinkikin. Sima minam naingwokim krira hinina naingwowi krira umir simiir iikam paeprikabim

nu haímii Judia híraním símiiram hauugiyím. Mi tí dimíním kara tíram naingwowím kara símiirín bídiyar tírim. Íriig.

Pol siya dimín biyéeyím Pita siya tírim om Antiok símiir boíninkígín

¹¹ Kríma íripar míriigím Adi Komii síir yai aír boínímáuuwím mí mhóíya Pita siya om Antiok hír nini kígnakiyín híran íikam ímiir mí kara síirín síir whwonkam ídar yík. Dimusi rani, siya tí dimín biyé whírín síir tírkin.

¹² Kara síirín ío whísarii bí nwokín tí dimín whíruwan siya tírín síirsíka. Bíiya kam nhírím Jems siya níropkiyím om Antioka tíriir nítam, Pita siya bíiya íikamím Juda íikam tani nae símaka nídwokai aekin. Mí mhóíya tí kamím Jems siya níropkiyím ína yímbiníyím om Antioka híriir mí Pita siya íikamím yípíkí Juda íikamím símiir píugana saír karamaeyím símiirín ína haiburgígím. Dimusi rani, siya pí nídidgín tí kamím yípíkím om komii Jerusalem híraním yípíkí Mosesni yayím bíyaním sím napíyím yípíkí ha boíním kamím Adi Komiini síyíu napíyím símiir míóísím yím kítiyopnímnír hai mí tí ínkamín síirín ío siya yo. Dimusi rani, ta nae siya naeya símaka saírsíka.

¹³ Mí Judami píugana saír íikam nhírím yím ta íi aírín nae Juda íikam tani símiir píugana saír íikamím nae símaka naeyím mí íni ta íi aírar yadígníyín. Mí síma tí íikamím símiirín Pita saíka hírar ywoki mí Banabas siya híriinan kígín mí siya íni híriinan síyíu biyé hírar mí apín mí síirín íriipí híriinan íkí íikam nhírím símaka hírar mí okmwin ogíg.

14 Mi kara simiir'in hiriinan ninokninkinin sima Adi Komii siir yai kibi aiir sibgu ap rani mi kara Pita siir'in ti iikam whiekakim simiir whwonkam idar boin, ni kira Judami pugana saiir inkamkin mi ni kira dimin taeminim Judami pugana sima tiriyim simiir dap. Mi kira ini dimin taeminim yipiki Juda iikam tani simiir puganan iikamim sima tiriyim ini simiir napim. Mi ta hiriinan saiir-sika mi kira iikamim Juda iikam tani simiir dimusi boinmimauwi, simiir kwoin imiir kiyaeiyam mi sima wi dimin taeminim Judami pugana saiir iikam ima napiyim wi simiir nwoki apim, ha? Mi ni kirarin ti dimin hiriinanim simiir bi napkin! Mi ni kira pi nididgin Jemsni kamim yipiki kiriir nini boiniyim simiirsi. Iriig.

Mi yipiki Jisis siir yai imiir sibgu wakaeyokna apiyim wi iikam bimbuiwii nwo rani mi simiir'in wi Adi Komii siya nanmaiwarkainaei

15 Mi nim krīma iikamim yipiki krīmiir yopiiyim krīmiir'in Judami pugana saiir naokainam nim krīma iki iikamim hinda tindanim sima hinin tani Juda iikam tani simiir pugana sae karamae rani, yipiki ha dapiyim iikam bibiyie yipiki Adi Komii siiram wakaeyokna ap karamae nwowiyim.

16 Mi nim krīma Juda yiniieyim ina ninokninkinim Adi siya ha bi boinkin iikamim wadie nwowiyim yim dimugi nwo rani, yim sima Mosesni siyiuim sim napkim. Niingaka. Dimusi rani, sima Jisis Kraisi wakaeyokna apkim. Krīma Jisis Kraisi siirarar wakaeyokna apkim mi Adi Komii siya wi kwoin ara asi naingwowi krīmiir'in wadie. Mi krīma Mosesni siyiuin siir siyiuim sim napkiswo mi nim wi wadie di ywowi. Adi Komii

siya ha bi boinkin, inkam nwirki wadiekın Moses siir siyü komii iir bidi sibgu apım. Nıngaka.

17 Mi krıma ha naıngwowi Adi Komii siya krımiirın ha boinkin krıma wadiekım. Dimusi rani, krıma Kraıs siir wakaeyokna apkım mi mhoiya krıma ha wakaei Adi Komii siya ini ha boının krıma Moses siir siyü komii iir dap mi wi siya nwoki grabaıgınuwım mi yio ti kwoın hınının yio mıyık rani. Mi krıma Moses siir siyü komii iir nikwowaisii mi Kraıs siiramın ha nınmiininkınami krımiir grabaıgınuwam mi tiriıgının yio wi hınına nısiımauwı, Kraıs siya krımiirın dimın biyie bidi tirhaıgınuwın mi krımiirın siya bidi tirkiyim dimın biyie tiramın. Ana ti yayım kaimwokım, anıya? Nıngaka. Kraıs siya dimın taemınım krıma naıngwo tıbmıyım simiir bi tirbuwikın siya krımiirın minanar whınkınsiıs haıgınuwikın krıma Adi Komii siir yay imiiram naıngwo tıbmii kınım.

18 Mi ta bııya kara haimrıiyıugıga Moses siir siyü komii iir saeya kaimwoki nuwi mi mhoiya kara ha swoki ami siiram mi ha naıngwo tıbmii kını mi kariirın dimın whırki kımbu karamae siya nwowaıgınuwi Adi Komii siir whwonkam idan mi iikamım sıma wa swoki inoknınkınkii, kara simiir bıdiyar iki isiımauwın ti siyü hırıinanın mi an tari dimın biyiekıbiyie iıırar tirkin.

19 Bııya kara mınan mırii nanaekın Moses siir siyü komii iir napamın, kara ina nınoknınkının kara inkam biyie nwokin mi kariirın kımıdiniya Adi Komii siya yonkwobumbunınkı haıgınu mi ta hırıinan saıırsıka kara asi naokın. Mi kariir ıgsopa Kraıs siya asi nonkwokairınanaowıdgın

mī siirīn Adi Komii siya yonkwobumbunīnkīn haigīnīu mī siya ha naonamkīn paeyīn hīiniya nīrionīnkīnīn siir. Mī tariinanīn kariir kwoīnīn Moses siir siyīu iir napam naingwo rani mī ta hīriinana kara inkam mīiyīk Adi Komii siir wh-wonkam idan wī saiirsi nwo rani. Nīngaka. Mī tariinanīn kara īni rīrmiīya ywokiyyīn Adi Komii siir yai īmiir wakaeyokna apīn.

20 Whīsarii rani, Kraisi siya bīdi yaowīn mī tī siyīuīm bīyanīm kara sīmīir nap rani, yīm bīdi digīyīm. Mī tariinanīn dimīn taeminīm kara tīriyīm kara kariir kwoīnāirgar naingwo dirīraerar tani. Nīngaka. Kara Adi Komii siir yīnisīmīn Jīsis siiram naingwo tībīmī mī kara siiram naingwokwonanaei yīpīkī kariiram naingwokwonanaeyīn mī kariirsi naowīn mī kariirīn siya whīnkīnsiis haigīnīugīn kwoīn whīrua Adi Komii saīka nwowīm. Mī tī dimīnīm tī tariinan kara tīrīm kara Adi Komii siir yīnisīmīn Jīsis yīpīkīn kariiram naingwokwonanaeyīn mī kariirsi naowīn kariir whīnkīnsiis haigīnīuwam siir kīrīeni tīrkīn.

21 Kara tī dimīn kībī kībiyīm Adi Komii siya tīrkīyīm hīnda whīsarii prīyiwokaiyamam bī tīrkīn. Mī kara sīmīirīn wī digīumīi haigīngīg rani. Nīngaka. Mī Adi Komii siya iīkam īmīirīn ha boīni sīma wadīekīm. Dimusi rani, sīma Adi Komii siir yai īmiir wakaeyokna apkīm bīiya Moseskī si hauugīyīm iīkamīm sīm mī Kraisi siya wī di yīti. Moses siir siyīu komīiyīn yīo wī Adi Komii siir di tīri, krīmiir boīnam hīnīn, krīma dimīn whīrki bī kīmbugīm. Kraisi siya whīsarii bī naokīn siya bwamkakīn siya asi naokīn. Kraisi

sasaigın Adi Komii siir tiri, krımiirın siya hının boınam krımiirın dimın whırkın bi kımbugım yio bııyan siyü komiıyın si rani. Nıngaka. İriig.

3

Kımiirın wı piki hının dimın iki nıwowaigınııwı wadıe nıwowaın Moses siir yai ıma iyie? Krais siir yai ıma.

¹ Kıma iikamım Galesianım kıma iikam paipai rani! Mı kıma iki kam nıhırım sımiir dimuam kignınkıkım kımiir kwoın ımiir kıyayıamın. Mı kıma Krais siir yai kibi kibiıyım sımiir bi wakaeyokna apkım, anıya? Kıma kımiirın bıdiyar iki boınmaıuwım idowııyar kıma kigni hanın ta siya naonama paeyın hııniya nırionınkını si.

² Kara kımiiramın pı dimın whıruan sıiraramar sııı. Kıma Adi Komii siir naeyıuın sıirın panın panına haii? Mı kıma sıirın tı dimın taemınım Moses siir siyü komii ıeya boınım sımiir wakaeyokna apım mı ha haıgın, anıya? İyie? Mı tari kıma Krais siir yai ımiir wakaeyokna apkım yıpiki bııya kıma wakaeyım? Kaimwokıkaimwowım yım ini Krais siir yaiıyım sima simar ywowıskııyım.

³ Mı tariınanın kıma bııye panın panına nıwokım? Adi Komii siir naeyıuın kımiirın siya whınkınsiıs haıgınııgın mı kımiir kwoınım siya kıyaıgım mı kıma bııgı bııyın Krais siir yai kibi kibi ımiiramın ha wakaeyokna apkım. Mı tariınanın kıma ha naıngıwıwı kıma sıir dimın taemın kibi kibiıyım sımiiramın ina sıııgu apkırpkaiıyım

kimiir k̄rienyar mi kimiir k̄uim ini k̄rieya
nwok̄r̄pk̄aiyim, aniya? N̄ngaka.

⁴ Mi ti dim̄in k̄ibiȳin Adi Komii siya t̄rkiȳin
ȳio dim̄in komii rani. N̄ngaka. Ȳio dim̄in
komiiḡikomii ieyair̄gin.

⁵ Mi Adi Komii siya siir naeȳūin kimiir dimusi
hauugikin dim̄in k̄rie komii komii kimiir iikam̄in
simiir īngar nonkwo dir̄raerar̄im? Siya ti
h̄riinan dimusi bi t̄rkin k̄ima yaȳim biya
Moseski si bōnm̄imauuw̄im simiir wakaeyokna
apk̄im, iȳie? Mi tari m̄insika, k̄ima Kraisiir
yaȳim ȳip̄iki k̄ima wakaeȳim simiir warar mi
wakaeyokna apk̄im? Ȳim t̄riiḡinim ȳim Kraisiir
siirair̄gin.

⁶ K̄ima ina n̄nokn̄nkinim. Dimusi rani,
Adi Komii siir yaȳim biya profet kam̄in sim
w̄inkiȳim sima ti h̄in̄ina w̄inbōnkik̄im, Ebrahim
siya yaȳim Adi Komii siya bōnk̄iȳim siir simiir
wakaeȳin mi siya ti h̄in̄ina bōnki, Adi Komii
siir yaȳim ȳim kaimwowaiḡim mi siya bōnim
siya simiir̄in wa t̄ri. Ebrahim siya ti h̄riinan
naingwok̄in mi siya ha naingwo tibmiiḡin
Adi Komii siiram̄in mi ta h̄riinan saiirsika
Adi Komii siya h̄in̄ina asi bōnkin siya dim̄in
whirkin bi k̄imbuḡin.

⁷ K̄ima ti h̄riinan siȳu kaimwow̄in ti
kwabōnam̄in siir d̄inokn̄nkin. Iikam̄in ȳip̄iki
īnok̄inok Adi Komii siiram naingwo tibm̄ii
k̄in̄iȳim mi sima dim̄in taeminim siya bōniȳim
simiir̄in ha t̄ri, sima simair̄gin Ebrahim
siir̄gis̄iir ȳin̄eȳim. Dimusi rani, ȳim sima
Adi Komii siiram naingwok̄im Ebrahim
siya bōina siir saiir h̄riinan.

8 Adi Komii siya iikamim Juda iikam tani simiirin bidi bidiniyar ninokninkinkan sima wi simbi naingwo tibmii Yai Win Kibi aiiram mi sima wi wadie simbi nwowi. Dimusi rani, simiir kwoinim aowa aowa hinina naingwokim Adi Komii siya ta siya boina wi saiir hiriinanar tiri. Mi ta hiriinan saiirsika siya biya Ebrahim siir asi boinkin siir yai kibiyim yipiki wi mhoyiya nimbiamyami mi yipiki siya siirin hinina boinin, mhoyiya kiriirsyiyin kara iki iikam whiekakim iki omom omomim simiirin wi yapayapa tirhaiginuwi kiriir kirieni. Ebrahim siya ti yai imiiram naingwo tibmii kingin mi siya ti hinin asi boinkikin, Adi Komii siya wi ti hinina tiri. Mi Adi Komii siya hinin asi boinkin siya dimin whirki bi kimbugin.

9 Mi yipiki hinina naingwowi Adi Komii siya ta siya boina wi saiir hiriinanar tiri mi Adi Komii siya simiirin wi hinina boini, sima dimin whirki bi kimbugim ta biya siya boina Ebrahimni, Ebrahim siya dimin whirki bi kimbugin.

10 Mi iikamim yipiki ti yayim Moseski si winkiyim biya simiirar napkripkaii mi Adi Komii siya wi io simiir nwowi mi simiirin wi siya tioidwomaii. Dimusi rani, siir yai kibi kibiyim Yokwo Komii saeya boinkiyim ti hinin, iikamim yipiki ti yayim biya Adi Komii siya boinkiyim Mosesni simiir wakaeyokna api ti yokwonau hir nwokaiyim sima simiirin hiriyyar wakaeyokna apswo mi hiriinan tir karamae nwowi simiirin wi Adi Komii siya tioidwomaii.

11 Mi yayim Adi Komii siir Yokwo Komii aiir nwokaiyim yim ti hinina boinkim, iikamim

yipiki ha naingwowaɪm Adi Komii siya diminin siya boinin siirin wa tiri mi Adi Komii siya simiirin wi hiniina boini, sima dimin whirki bi kimbugim mi sima wi Adi Komii saikar nwoyokiyokikaeyami inokinokin. Mi tariinanin krɪma ina ninokninkinim Adi Komii siya wi inkamin Mosesni siyɪu komiiyin biya Adi Komii si hauwɪn siir wakaeyokna apim wi sairsi nikiu rani, siirin hinin dimin whirki bi kimbugin. Nɪngaka.

¹² Mi siyɪuɪn Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apiyin yio saika bi namasugin. Nɪngaka. Adi Komii siir yayim Yokwo Komii hir nwowaɪm yim ti hiniina boinkim, ti ikamim yipiki Mosesni yayim sim wakaeyokna apim, sima simiirar wakaeyokna apkrɪpkaii mi ta hiriinan sairsika sima wi hiriinan asi nwoyokiyokii Adi Komii saikan.

¹³ Krɪmiir igsopa Krai siyar yokwokairi-nanaowid mi siya miyiknan bi nwokin mi siya ha naonamkin mi ta hiriinan sairsika siya krɪmiir asi whinkinsiis haiginiugin krɪma Moses siir siyɪu komiini yayim simiir haiburgigim yipiki Moses siir yai ima boinim krɪmiir nonkwobumbuninkinam. Adi Komii siir yayi ta hiniina boinka, inkam nwirin yipiki inkam nhirkim nisomaowi mi paeyin hiiniya niriininkinin si ninkin irinugii, yio tiriiginin yio min nɪsiimauugin siirin Adi Komii siya bidi yimbiyigin nonkwobumbuninkinamin.

¹⁴ Mi Adi Komii siya Krai siirin minam tirkin siya biye nwowaɪm mi pi naowaɪm mi ta hiriinan sairsika ti dimin kibi kibiyim yipiki biya Adi Komii siya boinkiyim Ebrahimni dimin kibi

kābiyīm, yīm Jisis Kraiis siirgisiirgīm yīm wī iikam imiiram niti yīm wī Juda iikamīm simiiram nit rani. Kraiis siya ti dimin hiriinanin siir asi tirkin mi krīma iikamīm wī siir naeyīu iir nwoki haiyīm yīpiki biya siya boingigin siirin wī siya nikropkii mi krīma ti hiriinanar naingwokīm Adi Komii siya ta siya boina wī sair hiriinanar tiri. Iriig.

Mi yayīm yīpiki Adi Komii siya hauugiyīm Mosesni yīm ti yayīm Ebrahamni siya hauugiyīm simiir maeyau aair bi kisina onawidgīm

¹⁵ Ti kariir nomiiyauīm, tiriiginin yio krimiir siyīu ieya. Mi inkam nwiso sowa diriyyar boinkii diminin sowa tiranin siir mi sowa siirin ha winkii gavmani yokwowa sair mi mhoiyya wī inkam nwrki swoki kisina haigin tani ti yayīm sowa winkyiyīm yīm wī hiriyyar nwowi ti sowa winkyiyīm biya simiir hiriinan.

¹⁶ Mi ti hiriinan siyīu kaimwowin, Adi Komii siya Ebraham siir kitibmii boinkikin mi siir prinou ikim. Mi Adi Komii siir yayīm Yokwo Komii hir nwowīm yīm siir yīnīeyīm simiir wara bi boinkin mi simiir hoimgak bi mi imbingin. Niingaka. Yīm siir yinisim nwiruwān siirarar nīmbingin mi ti yinisim nwiruwān yio Kraiis siyāirgin.

¹⁷ Kara ha naingwōwi kima ti diminin siir dimin mwokimwowin siir dinokninkin. Biya Adi Komii siya Ebraham siir kitibmii boinkikin yīpiki siya tirana. Mi biewii 430yīm ha namkiyīm mi Adi Komii siya siir siyīu komiyyin Moses siir hauu. Mi yayīm wī swoki iinak rani, ti Adi Komii siya nīmbingiyīm mi siya boinmīmauugiyīm Ebra-

hamni mi sima wi hinda priywokaeyam tani. N̄ngaka. Yim wi h̄riiyar nwoyokiyokiyami.

18 Mi kr̄ma ti yayim Adi Komii h̄auwim Mosesni simiir wakaeyokna api mi kr̄ma dim̄in k̄bi k̄biyim Adi Komii siya n̄mbinim simiirin ha haii mi tari ta kit̄bmii boina Adi Komii siya kit̄bmii boina Ebrah̄mnaka ya wi naekak nwo rani mi tariigina ya kaimwo rani. Mi kr̄ma ti dim̄in k̄bi k̄biyim siya n̄mbingiyim simiirin wa haii. Dimusi rani, n̄mbina yip̄iki Adi Komii siya n̄mbingiya Ebrah̄mni sairsika, Mosesniya sairsi rani.

19 Mi ti yayim Adi Komii siya Mosesni dimusi hauugin? Adi Komii siya ti yayim iikam imiirin minam hauugin kr̄miirin h̄in̄ina n̄siimauuwim ti dim̄inin kr̄ma tiriyin yio miyik rani, yio ini biyie ywowin. Mi Moses siir yayim yim ini kr̄miirar niki k̄gr̄rao k̄r̄pkaiyim mi wi Ebrah̄m siir ȳnie ieyar nitbudgii yip̄iki biya Adi Komii siya boinin inkamin. Adi Komii siya siir yayim siir paekwosim imiir boinkikin mi yim sima simiirin Moses siir boinmauu. Mi inkam nw̄ruwan Adi Komii siya mi iikam ikim simiir bopwower nwowiskiyin siyargin mi siir yayim siya pi simiir boinkii mi yim sima pi kwoin wh̄ruwar mi okii simiir tiramin.

20 Mi Ebrah̄m siirin yio Adi Komii sikisiyar boinkikin ti n̄mbinim siya tiranim siir. Mi ya ta iya ya bopwonau nwowan inkam karamaeka simiir bopwonau nokwokair̄owam Ebrah̄m siir tiram kwoin wh̄rua siya nwokiyam ti dim̄in iiram. Adi Komii siya ti h̄in̄ina boinkikin siya wi hindara pr̄it̄rkii ti siya boinin simiirin. Mi

ta nimbina Adi Komii siya hauuwa Ebrahimni ya ini ti yayim Adi Komii siya hauuwim Mosesni ini simiir kou ywowa.

Moses siir siyiu komiiyin siya siyairgin krimiir kigriraowiyin krimiir nikiunamam Adi Komii siir kingiin hiriir namam

²¹ Dimuga? Mi ti yayim yipiki Moseski si hauuwim iikamim sim mi ta nimbina Adi Komii siya hauuwa Ebrahimni sima bidi yikripa? Niingaka. Mi yai kibigi nwokiswo ya iikam imiirin wi saeyar pi whinkinsiis haiginuwun iripa Adi Komii saika nwowam mi Adi Komii siya wi ha pi boinin ti iikamim yim iikam wadiekim. Dimusi rani, sima ti yai kibi imiir wakaeyokna apkim mi sima wi hiriinan nwo rani.

²² Adi Komii siir yayim Yokwo Komii saiir nwokaiyim yim krimiirin ti hinina boinkim, iikam whiekakim dimin biyie tirim nim krima ini paeyin uridgi nitkiyyin ini siir hiriinan ywowim. Mi ti iikamim yipiki wi Jisis Krais siir wakaeyokna api mi Adi Komii siya simiirin wi ha boini sima wadiekim. Dimusi rani, sima hinina naingwo tibmii kinni ti dimin taeminim biya siya nimbiniim simiirin wa tiri.

²³ Biya Krais siir yayim niki it karamae niki owim mi ti yayim Moseski si hauuwim iikamim simiir krimiirin sima kigriraokim mi krima simiir wakaeyokna apim mi ini Adi Komii siyar tirbudgiyin dimin kibigikibi iirar Krais siirin yipiki krima sibgu wakaeyokna apanin.

²⁴ Mi ti hiriinan saiirsika ti yayim yipiki Moseski si hauuwim iikamim simiir krimiir kigriraowam yim min nisiimauugim krimiirin, krima miyik

rani mi křimiiřin min mi tirkikin křima Krais si-
 iram niwitamim mi Adi Komii siya wi ha boini,
 křima dimin whirki bi kimbangim. Dimusi rani,
 nim křima hiriyyar naingwo tıbmii kani ti dig-
 woraekwowim siya nimbim, siya wa tiri.

²⁵ Mi tariinanin Krais siir yai kibiyim yim
 bidi yitkiyim mi Moses siir siyuin křimiiřin siya
 kigirao rani, yio bidi digiyin. İriig.

*Naingwo tıbmii saisaiga Adi Komii siir yınisisim
 křima nwowana*

²⁶ Wım kima Adi Komii siir yınisisimkim.
 Dimusi rani, wım kima ha naingwo tıbmii kani,
 dimin taeminim biya siya boinim siya wa tiri mi
 nim křima wi iripa kwoin whirua Jisis Krais saika
 nwowi.

²⁷ Mi wım kima Adi Komii siir yınisisimkim.
 Dimusi rani, biya iikam kımiiřin yipiki iikam
 nhirkim baptais haiginiuwim, sima kımiiřin Krais
 siir inigni baptais haiginiugim mi kima iripa asi
 nwowi Krais saika. Mi Adi Komii siya kımiiřamin
 wi Jisis Krais siiram siya naingwowiya wi saiir
 hiriinan naingwowi.

²⁸ Mi ta hiriinan saısika ti hiriinan asi tirkın
 mi tariinanin iikam kima isido whisa bi nwoko
 Juda piugana sima mi Juda piugan tani yim
 sima mi iikamim hinda whisarii mi priimriiyim
 mi iikamim rırmııya nwowiyim yim sima mi
 wigkamim yim sima. Nıngaka. Adi Komii siya ha
 naingwokın yi ti hiriinan siyuin yio dimin komii
 rani. Iikam whiekakim ini hiri hiriinankınar
 ywowim. Dimusi rani, křima Krais Jisis siırgim.

²⁹ Mi kima Krais siırginiıwi mi wım wi Ebrahim
 siir yınie nwowi mi ta hiriinan saırsika mhoııya

kima wɪ dimɪn kɪbi kɪbiyɪm sɪmiir asi haii yɪpɪki Adi Komii siya nɪmbinɪm Ebrahamni siir hauuwam. Iriig.

4

Mi krɪma mɪiyan kam Kraisi siirsiyar nwowi Adi Komii siir yɪnisɪmɪn

¹ Yai nhɪrɪm yɪm tɪ hɪnɪngɪm, yɪnisɪm nwɪrɪn dimɪn taemɪn whɛkakɪm siir adɪn siirɪm yɪm wɪ siya haii mɪ sɪmiirɪn wɪ siya kɪgrɪraowi mɪ iya siya yɪnisɪmar niki owa siya tɪ dimɪn hɪriinanɪm sɪmiir bi haigɪn, siya inkamɪn hinda siir adni mɪ whɪsariɪ prɪimɪriiyɪn siir hɪriinan nwokɪn.

² Mi siya ini yɪnisɪmar niki okripkaiyɪn mɪ siya iikamɪm sɪmiir yai imiirar wakaeyokna ap yɪpɪki siir kɪgrɪraowiyɪm mɪ siir dimɪn taemɪnɪm siya haiyanɪm yɪm wɪ ta iya siir ad ieya nɪmbingiya saiirar nadigɪuwi mɪ siya wɪ haii haii sɪmiirɪn.

³ Mi biya nɪm krɪma tɪ yɪnisɪmɪn siir hɪriinan nwokɪm mɪ krɪmiirɪn dimɪn biyɛ saeyar wid-nonkworɪnugɪm mɪ krɪma uridyɪu bibiyɛyɪm mɪ iki dimɪn bibiyɛyɪm tɪ nuɪn siirɪm sɪmiir asi wakaeyokna apkɪm.

⁴ Mi ta iya yɪpɪki Adi Komii siya nɪmbina saeya nɪtkiya mɪ siya siir yɪnisɪm iirɪn ha nɪkropkiyɪn mɪ siya ini inkamar yɪmbiyamɪn. Mi siirɪn wig ira saeya yaokainaki mɪ siya ini yayɪm yɪpɪki biya Moseski si hauuwɪm Juda iikamɪm sɪmiirar mɪ wakaeyokna apkɪn.

⁵ Siya tɪ dimɪn iirɪn dimusi bi tɪrkɪn siya krɪmiirɪn wɪ hɪriinansi nwoki whɪnkɪnsiis haigɪnɪuwɪm mɪ iikamɪm yɪpɪki Mosesni yayɪm sɪm wakaeyokna apɪm krɪmiirɪn wɪ saeya nwoki

owaiginiium rirmiiya. Mi krɪma wɪ Adi Komii siir yɪnisiisim nwokɪ owɪm, siir yɪnisiimɪn siir hɪriinan yɪpɪkɪ wɪ dimɪn taemɪnim Adi Komii siya nɪmbinim krɪmiir sɪmiir haii.

⁶ Dimusi rani, wɪm kɪma siir yɪnisiisimkɪm, Adi Komii siya siir naeyɪu iir bɪdɪ yɪkropkiyɪn yɪpɪkɪ siir yɪnisiimɪn siir kwoɪnau hɪr nwokaiyɪn kɪmiir kwoɪnau waraur nwokaiyam. Mi Adi Komii siir naeyɪuɪn krɪmiirɪn yɪo mɪn tɪrkɪn krɪma maɪrgɪmaɪrga nwowɪm mɪ Adi Komii siir boɪnim, kɪra krɪmiir adgɪn, kɪra krɪmiir adgɪn.

⁷ Mi tariinanɪn kɪma wɪ iɪ priei nwo rani, iikamɪm yɪpɪkɪ maeyaua mɪi biyɪe mɪriiya saiiir hɪugrɪpkiikaiiyɪm sɪmiir hɪriinan. Nɪngaka. Wɪm kɪma Adi Komii siirgɪsiir yɪnisiisimkɪm. Dimusi rani, kɪma Kraisi siir wakaeyokna apikɪm mɪ wɪm kɪma Adi Komii siir yɪnisiisimkɪm mɪ kɪma tɪ digworaekwowɪm Adi Komii siya nɪmbinim krɪmiiram yɪpɪkɪ siir yɪnisiisimɪm, krɪma sɪmiirɪn wa haii. Iriig.

Pol siya iikamɪm nu haɪmii Galesia hɪranɪm sɪmiirsi naɪngwoyɪmyokin.

⁸ Biiya Galesia kɪmiir iikamɪm ɪriipi hɪriinan wɪm kɪma Adi Komii siir bɪ mɪ inoknɪnkɪnkɪm mɪ tɪ uridyɪu bibiyɪeyɪm mɪ dimɪn taemɪn nhɪrɪm kɪma naɪngwo tɪbmiiyɪm, yɪm Adi Komii siir hɪriinan tani.

⁹ Mi tariinanɪn kɪma Adi Komii siirɪn ɪna nɪnoknɪnkɪnɪn. Mi kɪmarɪn ha nɪnoknɪnkɪn tani Adi Komii siya kɪmiirgɪkɪmiirgɪn, kɪmiirɪn siya bɪdɪ yɪmbingiyɪm siir yɪnisiisim nwowam. Mi tɪ uruwai siyaowaiyɪm tɪdiyɪuni kɪma nɪkrɪmtɪo ɪupɪmpɪt

kuukaiyiwim kimiir widnonkworinuwim wim ini simiiram swoki akaininkirionaim.

10 Mi kima ti dimin taemin hiriinanim simiir napim mi kima hiriyyar naingwowi Adi Komii siya kimiirin wi hinina boini, kima wadiekim. Dimusi rani, wim kima ii bwanim mi biewiyyim yipiki biya Moseski boinim krimiir iikamim Judamiyim krima simiir napim.

11 Mi kara iikam kimiiram naingwokiyyim mi kara ini nididkakar ywokiyyin dimin taeminim kara tirim yim wi hindara priiywokaeyami. Dimusi rani, ti yayim ti tariinanin kima wakaeyokna apim yim naekak bi nwowikim yim ini ti yayim biya kima niki apim naekak nwo karamae nwowim ini simiir hiriinan ywowim mi kima Adi Komii siirgisiiram sibgu wakaeyokna ap rani, ini ningar ywowiskiyim.

12 Ti kariir nomiiyauim, kara kimiirin pi igao yai hinina boinkii, kima wari Moses siir siyiu komii kimiir kigriraowin siirin digiumii ti haimriiyugig, kariir hiriinan ta hindara kara mi priiyakiirirara siyiu komii siiram ninkiriona karamae nwowa sair hiriinan. Mi an kara ini iikam kimiir hiriinan ywowin, yipiki biya Moses siir siyiu komii ieya kigrirao karam nwowim simiir hiriinan. Biya kima kariirin dimin biyie bi tirkim mi kara ina ninokninkinin tariinanin kima kariirin wi kimbu rani.

13 Kima ina ninokninkinim biya kara biigibii kimiir waraur nita ya dimusi rani, kara maki niigin mi kariir kwoinin ha kisina haigiyyin mi kara Kraisiir yai kibi kibiyim kimidiniya kimiir boinmimauu.

14 Mi dimin biyeyim kariir tirkiyyim mi an

kara ini makar iyyin mi kimiir kwoinim ti hinina yaingwo kara miyiknan nwo rani mi kima kariiram naingwo karamae bi nwokim mi kariirin digumii bi mi haimriiyugigin. Ningaka. Mi kima kariirin hapi Adi Komii siir paekwosim iir kima haiyyin siir hiriinan haigim. Mi kima kariir haiwinim wim hapi Jisis Kraiis siir nasi haigim.

15 Biya kima kara nita kima maigimaiga prasae bi kinkim. Mi tariinanin kima kariirin panina naingwowi? Kara tiriiginim iikam kimiir boini biya kara kimakar nwowa wim kima kariiramar naingwokwonanaekim. Mi kima ti hinina naingwokim, krma wi krmiir yapa yapa nhwo imiirar habaii mi krma simiirin wi Pol siir hauugii mi siirin wi sima nwoki whinkinsiis haiginuwim. Mi kimiir kwoinin kariiram naingwokwonanaeyim dimusi swoki kisina haigim?

16 Biya kima kariiram in naingwokwo prasae bi kinkim mi tariinanin an kara ini kimiir sau omomnan yamwoiun. Dimusi rani, mi tari kara kimiirin yaimwovar boinkin, aniya?

17 Mi ti Judami iikamim yipiki naingwo tibmii kinim kimiir miois imiir kitiyopnimmunir haiyam tirim, yim sima nimbipai nimbipai kimiir nimbiam tiri mi sima wi kimiir whinkinsiis haiginu rani yim minam tiri kima aru kariir nwokiyim. Mi sima ti hiriinan minam tirkim kima simiiramar nwoki sibgu aingwo iskiyim mi simiiramar nwoki apim.

18 Mi simiir miya wadiekiswo mi sima kimiiram naingwokiswo kimiir whinkinsiisam mi wi wadeyar pi ywowin. Hiriyyar dwo! Mi sima

ɪnokinokɪn wadie kɪmiiraramar nwowi iya kara kɪmaka tɪr nwowi, yɔ tɪ hɪriinan siyɪuɪn yɔ miyɪk rani. Sɪma tɪ siyɪu hɪriinanɪn kara tɪrɪn iya kara kɪmaka ɪrɪpa waraur nwowa mi ha tɪra sɪma saiir hɪriinanar tɪ swoki tɪr.

¹⁹ Tɪ kariir nomiiyau kɪbiyim, kara ɪni wiga yaeya yɪnisɪm nwɪr swoki aokainam tɪriya mi saeya diriisusuwiya ɪni saiir hɪriinan ywowa. Kara ɪni hikak nwowɪn, biya kara naingwowa kɪmiiram kɪma Kraiis siir sibgu wakaeyokna apam. Mi tariinanɪn kara ɪni hikakar swoki owɪn mi kara minam nwowi kɪma Kraiis siiram swoki sibgu wakaeyokna apɪm mi kwoɪn whɪrua saika nwowɪm.

²⁰ Kara ha naingwowi kara ɪni kɪmakar nwowɪn mi ta hɪriinan saiirsika kara ɪg yai panɪnsi boɪnkisi ta yokwo aiirɪn kɪmiirɪn. Kara minam naingwowi kɪmiir whwonkam ida nokwowɪm mi kɪmiir kwoɪn ɪmiir nɪnoknɪnkɪnim mi kara kɪmiirɪn wɪ ɪg yai boɪn tani kɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪniuwamɪn. Mi kara tɪ arugi aru nwokiyɪn, kara nɪnoknɪnkɪn tani kara kɪmiirɪn wɪ panɪn panɪna namisi whɪnkɪnsiis haigɪniuwɪ mi ta hɪriinan saiirsika kara kɪmiirɪn ɪg yai asi boɪnkikɪn mi yai hinsɪma asi mi boɪnkikɪn kɪmiirɪn. Iriig.

Tɪ niwiiyɪn Sera Hega sowiirɪn yɔ aknain kɪmiir nɪsimaugɪn

²¹ Kara kɪmiir sriiyam tɪri, yɪpɪki Mosesni siyɪu komiiyɪn siir aowa nwowɪm mi kɪma ɪna sibgu nɪnoknɪnkɪn kɪnim tɪ siyɪu komii siir siyɪu mwoki mwowɪm, aniya?

22 Mî Adi Komii siir Yokwo Komiiya ya hîniina boinka Ebrahim siya yînisim yînkamiyîno nwisâ iyio, nwîrîn yîo wîga Hega dapiya saîrgîn yîpîka Sera saîr mîi mîriiya mî nwîrîn yîo Seranîkîn yîpîkî siir bîyan wîga Hega ya mhîiyan aeya.

23 Mî tî siir yînisîmîn ta wîga whîsariî mîi pîimîriiya saeya naokainain, saeya siirîn whîsariî bî naokainakîn. Dimusi rani, saîrîn Ebrahim siya nonkwonaka mî siya saîka îrîpa pîu ha nwowîn mî saeya îni yînkakar ywokiya. Mî yînisîmîn yîpîkî Sera saeya naokainain saeya siirîn whîsariî bî naokainakîn saîrîn Adi Komii siya nîmbîngîn mî siya whînkînsîis haîgîniugîn saîrîn mî Ebrahim siya îrîpa pîu saîka ha nwowîn mî saeya îni yînkakar ywokiya.

24 Mî tî yayîm yîm dimîni hanîin krîmiir boîniyîokîm. Tîkî wig îso yo tî kitîbmîi boîn kwîso yîpîkî bîiya Adi Komii siya nîmbîngîyo îikam îmiir, yîo sowîir nîkrîigo. Hega ya yayîm bîiya Adi Komii siya hauuwîm Mosesni mhîu Sainai kîu hîr ya sîmiir nîkrîiga.

25 Tîkî îniîg Hegan yîo mhîu Sainai siir nîkrîigîn nu Arabia hîranîn. Mî om komii Jerusalemîn yîpîkîn Juda îikamîm sîmiirîn mî îikamîm yîpîkî hîr nwowî îkîm yîm wig Hega saîrgîm. Dimusi rani, Hega saeya yînisîm yînkamiyîn naokainaka mî siya siir yopîiya saeya mîriiya wî saîr hîriinanar swokî tîrî. Siya wî hînda whîsariî mîi mîriiyan înkamar mî owî. Mî ta hîriinan saîrsîka îikamîm yîpîkî Mosesni siyîu komii sî napîm yîm saîr yînisîm îiir nîkrîigîm. Sîma Moses siir siyîu komii îiirîn mînam napkîm sîma ha naîngwokîm Adi Komii siya sîmiirîn wa nwokî boînim sîma

dimin whirki bi kimbangim mi ti yayim ti sima wakaeyokna apim yim wi simiir tir tani dimin whirki kimbu karamae sima nwowam. Nningaka. Tiki yayim simiirin wi simar swoki hidi.

²⁶ Mi wiga Sera nikuiwiya ya min nikriiga yayim Adi Komii siya hauugiyim Ebrahimni ya simiir nikriiga. Saeya Adi Komii siir omin Jerusalem nikuiwiyin yipikin Mosesni siyu komii kou siya nwo karam nwowin siir nikriiga. Yim sima siir bidi haiburgigim mi nim krīma iikamim yipiki Kraisi yai kibi kibiyim sim wakaeyokna apiyim, saeya ini krīmiir yopiinan ywowa mi nim krīma ini saiir yinisisimnan ywowim.

²⁷ Adi Komii siir yayim yim ha boinkikim, Jerusalemni Adi Komii siir om hir nwowin yipiki wi mhoyiya nibiyami yo wi bimbuiwii nwo rani, yo wi ti Jerusalemni ti tariinan nwowin ti nu iir wi siir haiburi. Krīma ina ninokninkinim tiki yayim yim kaimwowaigim. Dimusi rani, Adi Komii siir yayim Yokwo Komii saiir nwokaiyim yim hindara boiniyokim ti om whiso sowiir nikriiyo yo ti wig iso owa. Ya hinina boinka,

kira ta wig pioa yipiki biya yiniekak niki o karamae nwowa, kira maigimaigar dwoki! Kima kairwao boinki mi yayi whipani hanin damai kimir wiga yipiki biya yinpiugak nwo karam nwowa mi yinim naokaini kimpipisu hai karamae nwowa saiiram. Yipiki wiga saiir kamki sopkiya saiir hiriinan nwowa saeya wi yinim kasa kasa swoki iyio rani mi saeya wi wiga kamkak nwowa wi saiir haiburi.

²⁸ Ti kariir nomiyauim, Aisak siya Ebrahim

siir yinisimkin. Dimusi rani, nimbina Adi Komii siya boinkiya siir saiirsika. Mi ti hiriinan siyiu kaimwowin nim krıma Ebrahim siir yinisim asi mi owi. Dimusi rani, ti yai imiirsika.

²⁹ Mi biya yinisimin Hega saeya naokainain yio. Dimusi rani, saiir kamın irıpa piı saıka nwokin, siya yinisim yinkamiyinın yipiki Adi Komii siya whinkinsiis haiginıuwın wig pioa nınga Sera nıkiuwiya saiir saeya naokainam siirın siya siyiu miyiknan bi tirkin. Mi tariinanın ta ii aiirın iikamım yipiki Mosesni siyiu si napım sima krımirın miyiknan bi tirkim yipiki Adi Komii siir naeyiu siir haiyim biya yinisim yinkamiyin biyeyın siya tira yinisim miyik iir saiir hiriinan.

³⁰ Mi yayım Adi Komii siir Yokwo Komıya saiir nwokaiyim yım hiriıyar boinkım? Yım ha boinkım, wari wıga hinda whısarii miı prımirııya saiirın ti nhınıkrıropki saiir yinisim yinkamiyinın saıka. Mi saiir yinisimin yio adın siir digworaekwowım wı wara hai rani, ti yinisimin yipiki biya Adi Komii siya nımbingiyın wıga saiir whinkinsiis haiginıuwam saeya naokainain saıkan. Mi kıma ti yai bibiyeyım simiirın digıumii haimriıyugig, ti kamım sima boınım hının, kımıir mııs imiir kıtiyopnır haiyam. Yım ti yayım kımıir kwonım wı sima tirbuwi, inkamın maeyaua miı biyie mıriıya saiir hıugrıpkııkaiıyın siir hiriinan.

³¹ Ti kariir nomııyauım krıma wıga yipiki whısarii miı prımirııya saiir yinisim tani mi krıma yayım biya Isrelmi iikamım simiir widnonkworınuwa simiiram kıpi nınkırıona wıga yipiki hinda rırmııya nwowa ini saiir yinisimnan ywowım. Krıma hiriıyar naıngwo tıbmii kını Adi

Komii siya wa tiri biya siya boina saiir hariinan.
Iriig.

5

*Nim krīma iikam rirmīya nwowan iikamkīm mi
krīma wī rirmīya hīriiyar nwokrīpkaii*

¹ Krīmiirin Krais siya bīdi kiyaiyīm yaiyīm biyanīm sīmiirsi, sīmiir haiburgigīm mī nim krīma ini iikamīm yīpiki maeyau biyēya mī biyē mīriiya saiir hīr hīugrīpkīkīkaiiyīm mī hīr ha haiburgigīm ini sīmiir hīriinan ywowīm, krīma ini rirmīya ywokiyīm mī tariinanin krīma ini wadiyar ywokiyin mī ini Adi Komii siir kwoin iirarar napiskiyīm. Mī kīmiir kwoinīm kīrīe dwo, iikamiyam kīpī kiwaki kīmiir swokī kiyaiyamīn tī dimīn hīriinanīm sīmiir napam iikamīm yīpiki maeyauwa mī biyē mīriiya saiir hīr hīugrīpkīkīkaiiyīm saiir hīrankī nītiyīm whīsarii mī prīimīriiyīm ini sīmiir hīriinan ywowīm.

² Tī dimīn taeminīm sīmiir wakaeki. Kara Polkīn, tī hīnīna boīnkīyīn. Mī kīma kam nhīrmīyam kiwaki kīmiir mīoīs imiir kītiyopnīr haiyīm mī ta hīriinan saiirsika Adi Komii siya wī hīnīn asi boīni, kīma wadiēkim mī tī dimīnin Krais siya tīrīn kīmiir whīnkīnsiis haigīnīuwam mī kīmiir sībgu grabaigīnīuwam yīm wī kīmiir whīnkīnsiis haigīnīu rani mī Adi Komii siya wī ta hīriinan saiirsi boīn tani kīma wadiēkim. Nīngaka.

³ Kara kīmiirin kaimwowar swokī boīnkīi. Tīkī kamīm yīpiki kam nhīrmīyam kiwakiyīm sīmiir mīoīs imiir kītiyopnīr haiyīm mī tari Adi Komii siya wī ha boīni sīmiirin sīma dimīn whīrki bī

kimbugim. Mi sima iki siyiu komii whirin siir yai imiir wakaeyokna ap biya Moseski si hauugiyin Juda iikamim sim.

⁴ Mi kima iikamim yipiki yayim Moseski si hauuwim iikamim simiir, simiir wakaeyokna api mi Adi Komii siya wi ha boini sima dimin whirki kimbugim mi Kraiis siirin digiumii bidi haimriiyugigin. Mi kima dimin kibiyin Adi Komii siya priihauuwun siirin digiumii bidi haimriiyugigin mi siya kimiirin wi swoki whinkinsiis haiginu rani.

⁵ Mi nim krima iikamim ti tiranim nim krima Adi Komii siir naeyuin siir kirieni nwowi, yipiki krimiir whinkinsiis haiginuwiyin. Mi nim krima hinin hinina naingwowi tiriiginim Adi Komii siya boinim yim kaimwowaigim. Mi siya wi siya boinim wi hiriinanar tiri. Mi nim krima siiramar kaoraraowi siyar boinim krimiirin hinin krima dimin whirki bi kimbugim.

⁶ Mi krima Jisis Kraiis siir siyiu iir napi mi krima krimiir miois imiirin ha mi kitiyopnir haiiga windi mi simiir mi kitiyopnir hai kara-mae mi owi, yio dimin komii rani mi yio wi krimiir whinkinsiis haiginu rani mi wi Adi Komii siir tir tani siya krimiirin hinina boinim krima dimin whirki bi kimbugim. Mi yio dimin komiigi komiyyin yio ti si mi krima Adi Komii siiram sibgu aingwowi mi krima wi nwirni irniyam nwoki aingwokwonanaeyim mi wi dimin miyyik miyyik imiirarar niki tirim.

⁷ Mi biya kima Kraiis siir yai imiirin wadiyar niki wakaeyokna apkim mi tariinanin kima kimiir kwoinim dimusi kintinuwi. Mi kima siir yai

imiirin wɛ ɛi prɛi wakaeyokna ap rani?

8 Adi Komii yɛpɛkɛn kimiir nɛmbingiyɛn siir wakaeyokna apam kimiirin siya tɛrkikɛn siir yai aiir wakaeyokna apɛm. Mi ta hɛriinan saiirsika ta yaiya ti kamɛm yɛpɛki kimiir nɛksisaeyɛm yɛm yayɛm yɛm Adi Komii siya bi hauugɛm simiirin.

9 Mi hu nasɛn siir nauɛn yɛo komii rani mi kira siirin sibgu sibgu hai karamae nwowi mi siya ha mɛmbɛrgii mi ti kɛp whɛkakɛm simiirin wɛ siyar nɛnopkii mi iikamɛm wɛ siir nae rani. Mi dimɛn biyɛ biyɛyɛm yɛpɛki kɛma napiyɛm yɛm dimɛn komii rani mi mhoiɛya ti dimɛn kibiyɛn ti kɛma napɛm wɛ siya tɛrbugi.

10 Kara hɛriiyar naɛngwowi Biiyan Inkam Komii siya wɛ kimiirar kɛnsiis haigɛnɛuwi mi kɛma ti yayɛm biya kara boɛnmɛmauwɛm simiirin wɛ yaeya naɛngwo rani mi ti iikamɛm yɛpɛki kimiir kwoɛn imiir kiyaiiyɛm, simiirin wɛ Adi Komii siya nonkwobumbunɛnkini dimɛn biyɛyɛm sɛma tɛrɛm simiirsi.

11 Iikam nhɛrɛm yɛm hɛnɛna boɛnikɛm, ti iikam imiir kara nowomwarkaiyɛuwɛn siyɛuɛn simiir mɛoɛs imiir kɛtiyopnɛr haiyam mi kara ti hɛriinan siyɛuɛn tɛrkɛswo mi sɛma kariir dimusi swokɛ onkwobumbunɛnkini? Mi kara ti hɛriinan nɛsiimauugɛswo mi sɛma wɛ kariir di tɛrbuwi. Dimusi rani, kara simiirin Jisis Kraisi siya naowa paeyɛn hɛiniya nɛrɛonɛnkɛnɛn si saiir nɛsiimauugin. Mi ta hɛriinan saiirsika sɛma hindara asi nanaakɛm.

12 Kariir kwoɛn komiiyɛn ha naɛngwowi tiki iikamɛm kimiir kwoɛn imiir kiyaiiyɛm mi kimiirin siyɛu mwoni nɛsiimauu karamae nwowiyɛm

tiriiginim iikamim naingwo tibmiiyim kimaka nwowim, yim sima kimaka kipi namasu yim arugi aru dwo.

13 Ti kariir nomiiyauwim, kimiirin Adi Komii siya bidi yimbinim wari dimin biyie biyeyim yipiki kimiir kwoin ima napim simiir haiburgigim inkamin maeyau biyieya mi biyie mriiya saiir hugripkiikikaiyin mi hir ha haiburgigiyin siir hiriinan. Kima sibgu sibgu dwo kimiirin Adi Komii siya bidi kiyaiyin ti dimin biyeyim simiir hiranki mi kima kimiir kwoin imiirin kipi kiwaki ti dimin biyeyim nuanim simiir swoki apim. Kimiirin ti dimin biyie biyeyim simiir hiranki bidi kiyaiyim mi kima irni nwrni dinan whinkinsiis ankinsiis dimin kibi imiiram napam. Dimusi rani, kima irni nwrniyam ninan aingwokwokim.

14 Mi Moses siir siyu komiiyin siirgisiir siyu komiiyin siir yaimwokiyaimwowim yim ti hiniina boinkikim, kira iikamim kiriir omaka kingiin waiyim simiiram naingwokwowiyim, kramar naingwokwowiyim hiriinan daingwokwo. Mi kira ti hiriinan dimin imiir napi mi mhoiia kira wi dimin kirieki kirieyin ti siyu komii ieya boinmauwun wi siir nwoki apim.

15 Mi kima, kima kimar ninkinwaomwarkii boini mi kima kimar niniinansaowi mi kima wi mintiraona kimasayar, wim wi kima kimar pi tirbunaeisi. Mi iikamim yipiki yai ninkinwaomwarkii boiniyim mi yai min niniinansaowiyim yim ini niimauan wraisu biyeyim wraisu mrisima saiirsi niniiyim ini simiir hiriinan ywowim. Wim wi kima kimar swoki onkwobumbuninkinaei ti niimauan

wraisu biyieyım sımıır hırıinan sım sım nımpıwomwıtıyım. İriig.

Adi Komii siir naeyıuın dımın mıyık mıyık siyar tiri mı kımıır kwoınım pı dımın biyie biyie tiri

¹⁶ Kara tı yayıyım kımıır boınkıkım Adi Komii siir naeyıuın sııram kiwaki kımıır whınkınısıs haıgınıuwım mı kım wı Adi Komii siir yay ımıır nwokı wakaeyokna apım mı wı hırıinan saıırsı nwowı kım wı tı dımın taemınım kımıır kwoın ım naıngwowım wı sımıır nap ranı.

¹⁷ Kara tı yayıyım kımıırın dımıı boınmauu ranı, dımın taemınım kımıır kwoın ım naıngwowyıyım yım tı dımın taemınım Adi Komii siir naeyıu ıeya naıngwowyıyım yım sım tanı. Mı dımın taemınım Adi Komii siir naeyıu ıeya naıngwowyıyım yım tı dımın taemınım tı ııkamı kwoınkı naıngwowyıyım yım sım tanı, yım ını sau omomnan ywowım kımıır kwoınım hında tında sım kiyaiyokiyokııı. Mı tırııgınım kımıır kwoın ımıır kiyaiıyım mı kım dımınım kım naıngwowyın sıır tıram panınsı yaıngwosı.

¹⁸ Mı kım Adi Komii siir naeyıuın sııram kiwakıı, kımıır kıgrıraowam mı kımıır boınam dımının sıya naıngwowın kımııram sıır tıram mı kım wı Mosesı sıyıu komıı sıır yay ımıır nap ranı mı ta hırıinan saıırsıka Adi Komii sıya wı ha boını kım dımın whırkı bı kımbugım.

¹⁹ Mı dımın taemınım ııkamım sımıır kwoınkı tırım, křıma sımıırın bıdı sıbgu ınoknınkınım yım tı hınıngım, ııkamım hıı pıınanaeyıyım mı sıyıu biyieyım idowııyar pııdıraerarıyım.

²⁰ Mı uruwai sıyaowainı ınıg hainanıyım mı nop mın nanaowıyım mı ıo nhırmaka nwowıyım mı

yai mɪn prɪnɪnii prɪnɪniiyɪm mɪ dimɪn taemɪn haigipraprakaiiyɪm mɪ yai bibiyɛ boɪniyɪm mɪ iikamɪm dimɪn taemɪnɪm sɪma sɪma haiyamar naɪngwonaeyɪm mɪ kwoɪn bibiyɛ naɪngwowiyɪn mɪ isid niɪnikrɪmkripiyɪm.

21 Mɪ dimɪn taemɪnɪm iikam nɦɪrki nonkwowiyɪm sɪmiiram naɪngwowiyɪm mɪ op biyɛya kwiyae whaowaeyia sae mɪ kwiyaeiyɪm mɪ mwai bibiyɛyɪm sɪm mɪ waowiyɪm mɪ dimɪn biyɛ biyɛ nɦɪrɪm tɪ hɪriinanɪm sɪmiir hɪriinan ikɪm. Biya kara kɪmiir bɪdiyar iki boɪnmauwɪn mɪ tariinanɪn kara kɪmiirɪn pa swoki boɪnmauwɪ. Yɪpiki tɪ hɪriinan siyɪu iir tiri, yɪm wɪ Adi Komii saika nwo rani, biya siya nɪmbina saiir hɪriinan.

22 Mɪ dimɪn taemɪnɪm Adi Komii siya siir naeyɪu ieya whɪndiraerariyɪm iikam imiir yɪm tɪsirɪm, iikamɪm yɪpiki Adi Komii siiram naɪngwokwonanaeyɪm mɪ iikam nɦɪr ikɪm, yɪm wɪ maɪrgɪmaɪga nwowi, sɪmiir kwoɪnɪm wɪ wadɛyar nwowi, yɪm wɪ io nwoɪsɪsauu rani, yɪm sɪma iikam imiirɪn wɪ wadɛyar tɪrhaɪɪniuwɪ mɪ iki iikam nɦɪrɪm sɪmiirɪn wɪ hindara prɪidiraerari, sɪma biya sɪma boɪnɪm sɪmiirar swoki tiri.

23 Mɪ sɪma iikam nɦɪrmaka wɪ kɪmbu rani mɪ yɪm sɪma wɪ sɪmiir kwoɪn imiirar kɪgrɪraonaei. Mɪ krɪma tɪ hɪriinan dimɪn imiir tiri mɪ Moses siir siyɪu komiiyɪn yɪo wɪ krɪmiir boɪnhɪuriyɪu rani. Nɪngaka.

24 Mɪ iikamɪm Kraiɪs Jisɪs siirɪm yɪm tɪ iikamɪm ini Kraiɪs saika naonan ywowɪm paeyɪn hɪiniya nɪriɪnɪnkɪn si mɪ tɪ nuɪn siir dimɪn biyɛyɪm sɪmiir kwoɪnauɪn wɪ sɪma nwokaikrɪpkai rani. Mɪ tɪ dimɪn biyɛyɪm tariinan tɪram sɪma naɪngwowɪm

yim bidi iyopgrirmiigiyim mi sima wi hapair swoki o rani.

²⁵ Adi Komii siir naeyiun krimiirin siyar ninkiamasu haiginuugin Adi Komii saikan mi krimiir kwoinim siiraramar kiwaki siyar kigirkakim ti digworaekwowim simiirsi.

²⁶ Mi krīma krīmiir inig imiirar kipi hainana, hiniin krīma inkam komiigim mi krīma iikam nirmi kwoin kipi kiyopsibgi io sima nwowamin mi krīma kwoin bibiyie irni nwirni diminim simiiram kipi naingwo, iki sima tiriiyim. Nīngaka. Iriig.

6

Kīma kīmiir nomiiyauwim simiir whinkinsiis dimin taeminim sima tiriiyim simiirsi

¹ Ti kariir nomiiyauwim kīma ha kigi inkamin ti dimin biyie tirin mi wim kīma iikamim yipiki Adi Komii siir naeyiū ieya kigriraowim kīmiir kwoinim kīma siirin kipi kimbū haiginū mi ti inkamin siir dimin biyie imiir sibgu tirhaiginū mi siir whinkinsiis haiginū ti dimin kibiyim biya siya niki apim simiir swoki apim. Mi kīma kīmasiyar mīntaraona mi kīmiir kwoinim kīmasiyar kintimtinuna. Mi iya kīma ti inkam iir whinkinsiis haiginūwiyim kīma mīntarao. Dimusi rani, diminin wi kīmiir kwoin imiir kiyaii mi wi kīmiiram kinankūwi dimin biyie tiramin.

² Kīma irni nwirni dinan whinkinsiis ankinsiisna dimin biyie biyeyim mi dimin taeminim yipiki kīmiir bopwo waraur nimbiamiyim simiirsi mi ti hiriinan saiirsika ti hiriinan siyūin siirsikin kīma wi Kraiis siir yai

imiir wakaeyokna api siya boinim hinin, kima irni nwirni dinan whinkinsiis ankinsiis.

³ Kara hinin minsi boinkin iikamim yipiki hinina naingwowim sima inigakim mi inkam nhirmi whinkinsiis karamae nwowiyim yim sima simar swoki iksisaenaei, ha niki aingwowim nhirmi kouwin ini sima ywowin mi yim sima ini nunga ywowim. Yim sima ini nungar ywowiskiyim.

⁴ Iikam kima, irira nwoniran kima diminim kimar tirim simiir daingwo. Mi sima wadieki niuwi mi kima wi maigimaigra haini dwo. Diminin iikam nhirkim tiriyin simiirin, diminin kima tiriyin saika hid.

⁵ Kima ti hinin kipi tir. Dimusi rani, mhoiia irira nwonira kimiirin wi Adi Komii siya srui kima ti dimin hiriinanin kima tirin siir dimusi tirkin mi siya simiirin wi yapa yapa hidi.

⁶ Mi ti iikamim yipiki nitim mi yipiki boinimauuim mi simiirin Adi Komii siir yai kibi kibi imiir nisiimauuim mi sima dimin taemin nhirim simiir hauu mi simiirin simiir kigrirao.

⁷ Kima kimar kipi swoki iksisaena. Mi kima Adi Komii siirin dimin whir kipi swoki iksisae. Mi dimin taeminim yipiki iikam ima tirim sima mhoiia wi wadieya namisi haii simiirsiyin, iyie? Wi biyie haii iya Adi Komii siya iikam imiir hidana. Yio ini inkamin yipiki numiran sasae ya ninkiniyin ini siir hiriinan ywowin. Mi siya dimin miyik miyik imiirara ninkini mhoiia siya wi dimin kibi kibi imiirarar mi haii. Mi siya dimin biyeyim sim ninkini, nombwi min hininim mi dimin taemin nhir ikim mi mhoiia simiir ningugu

hahi mi siya wi dimin biyie imiirarar ningugu hahi.

⁸ Mi iikamim dimin taemin biyieyim simiir kwoinkar naingwo tiri mi mhoiia ti simiir kwoin biyieyin simiirin wi biyie siyar swoki ohaiginuwi yim ini ti inkamin yipiki nombwi ninkinin siir numir aair ini siir hiriinan ywowim. Mi iikamim yipiki dimin taeminim Adi Komii siir naeyu ieya boinim simiir, simiir napim, mhoiia simiirin wi Adi Komii siir naeyu ieya whinkinsiis haiginuwi hiriayar nwoyokiyokikaeyamam. Tiriiginim yim ini inkamin dimin miyik sibgu inkiniyin siir numir aair ini siir hiriinan ywowim. Mi mhoiia sima wi dimin miyik miyik imiirar ningugu hahi.

⁹ Dimin miyikim kira tiriyim simiirin hindara kipi kiyikik mirii kima inokinokin simiirar tirnanae. Mhoiia iya Adi Komii siya nimbina krimiir dimin miyik miyik imiir haiyam mi krima wi piu mankin kipi piyao ti dimin kibi kibiyim simiir tirsiyin.

¹⁰ Mi krima inokinokin ti nu iirar niki okripkaiiyim krima iikam imiirin sibgu tirhaiginu mi ti nomiiyauim yipiki Adi Komii siir yai kibi imiir wakaeyokna apim, krima simiirin sibgu sibgu tirtatao haiginu. Iriig.

Pol siya Jisis siiram maigimaigakin yipiki biya paeyin hiiniya nirioninkinin si naowin

¹¹ Kima whiekakin ta Yokwo Komiiya kara winkiya saair bidi kigim yipiki kariir ingar nonkwo winkiya.

¹² Mi ti kam hiriinanim ti kimiiram tiriyim kimiir kiyaiyam kimiir mois imiir kitiyopnir haiyam yim sima minam naingwowi Juda iikamim sima simiir

nikî boinim hinin sima inkam wadiekim, kiya yim ini ningaka ywowim. Mi ti siyiuin mois kituyopnir haiyin yo dimin komii rani. Jisis Kraisi siya krimiir dimin biye imiirsi naokin mi ta siya nanmaiwarkaina krimiir sasarga dimin komiigikomiiya. Mi yim sima Juda iikam imiirsi nididgim sima tiosi simiirin. Yim sima Juda simiir kam imiir niksisaekim, sima simiirin wi kwoin bibiye pi naingwowisi. Mi ta hiriinan saiirsika, yim sima kimiirin siyiu mwoni paninsi yisiimauusi.

¹³ Mi ti inkamim yipiki simiir moisim kituyopnir haiyim yim sima Moses siir siyiu komii siir yai imiir bi napkim. Yim sima minaramar naingwokim kimiir mois imiir kituyopnir haiyam mi sima wi inig komiigak saiirsi niki owim Juda iikamim simiirsiyin mi sima wi simiir inig imiir nwoki hainanim.

¹⁴ Mi an kararim, an kara Jisis siiraramar naingwo iskii yipiki paeyin hiiniya nironinkinin si naowin mi. Dimusi rani, an kara naoni piunan ti siirsi nwokin yo tiriiginin yo dimin whoimoni rani. Ti nuin siir tiran digworaekwowim yim wi kariir kwoin iir kiyai rani mi ti digworaekwowim yipiki ti nuan iikam ima napiyim mi ti digworaekwo hiriinanim kariir nwowim yim bidi yaonamim mi bidi inangrirmii iuguskiyim. Mi kariir kwoinin ti hiriinan diminim simiir wara swoki aingwomimin tani.

¹⁵ Kimiir moisim inkamka kituyopnir haiga windi mi sima mi kituyopnir hai karamaeka windi, yo tiriiginin yo dimin komii rani mi yo wi iikam imiir whinkinsiis haiginu rani. Adi Komii

sasaingin iikami kwoin kisina haigiin yaeya wadieki wadie nwokiyam. Yio tiriiginin yio dimin kaimwokikaimwo inig komiigak ieyairgin.

¹⁶ Kara ha naingwowi tiki kimiir iikamim yipiki ti yayim kara niki boinmimauuim simiir napim mi ti iikamim hinda tindanim Isrelmiyim yipiki Kraisiir yai kibi imiir sibgu wakaeyokna apim mi Adi Komii siya kimiirin wi naingwobumbu aiir nisiimauuwi mi wi dimin kibi iirar mi sibgu tirhaiginuwi mi kima wi iripar mi ongwomamair aei.

¹⁷ Mi tariinan mi mhoiya iriipi hiriinan kara pi boriisopi inkam nwrki hinina boinim kara ti aposel inkamin Adi Komii siya bi nimbingin. Dimusi rani, kariir pua hanwhie hanwhie kasa nwo rani mi tiriiginim yim kimiirin hinin nisiimauugim kara ti inkamin yio ini Jisis Kraisiirgisiirrarar ywowiskiyin.

¹⁸ Ti kariir nomiyauim. Kara ha naingwowi krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Kraisiir siya bidi hauuwun kimiir kwoinim siir naingwobumbu aeya ya yai kaimwoki kaimwo aeyairga. Iriig.

Yai Win Kibiya
The New Testament in the Sepik Iwam Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sepik Iwam long
Niugini

copyright © 1989 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sepik Iwam (Iwam, Sepik)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

5350dc83-93b2-5000-9c98-dcdb728ba84f